

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

Ἑλληνικά ἔθιμα ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων
ποῦ ξαναζοῦν σήμερα.

Βακχικά Μυστήρια — Τραγούδια καὶ χοροί.

Λογογραφικὸ σχεδιάγραμμα μελέτης κ. ΛΟΛΗ ΣΜΥΡΑΗ

Μαυρολεῦκη
Βέρρονα Μάουτ
1940.

Ἐνα παράξενο ἔθιμο μ' εἶπαν πὼς γίνετε στὰ χωριά τῆς Βουλγαρίας, στὸ Βούλγαρη, στὸ Κωστή κ. ἄ., «τὸ Πυροβάδισμα». Τὴν 1 Ἰουλίου 1939 στὸ «Ἀγροτικὸ Μῆλλον» διάβασα μιὰ σχετικὴ περιγραφή τοῦ Γάλλου περιηγητῆ Ἀντρέ Ζιράρ, ποῦ περιόδευσε τότε στὰ Βαλκάνια μελετώντας λαογραφικὸ ὄλικο. Τὶς ἐντιπώσεις του, γενικά καὶ περικὰ, τίς δημοσίευσε στὴν «Ἰλλουστράσιόν» με φωτογραφίες, με τίτλο «Τὸ Πυροβάδισμα» ἢ «Ὁ χορὸς τῆς φωτιάς». Δηλ. γυναῖκες σε κατὰστασιν ἐκστάσεως χορεύουν ἀπάνω σὲ ἀνθρακιά, τραγουδῶσαι διάφορα τραγούδια, ὥστε ἀπὸ θυσιᾶς ταύρων καὶ γιορτὲς πολὺς, παραμονὲς ἢ ἀνήμερα τ' Ἀγίου Κωνσταντίνου ἢ τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος.

Αὐτὸ μοῦκανε ἐντύπωση, ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον μοῦ τράβηξε ἡ πληροφορία πὼς αὐτὸ εἶνε καθαρὰ Ἑλληνικὸ ἔθιμο καὶ γίνετε καὶ σήμερα στὰ χωριά Μαυρολεῦκη, Μελίκη καὶ σάλλα χωριά ποῦ κατοικοῦνται ἀπὸ Θράκας τῆς περιοχῆς τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ἀπ' τὸ Κωστή κ. ἄ. Τὴν ὁμορφὴ αὐτὴ ἀποκάλυψε μοῦ τὴν ἔδωκε ὁλοζώντανη ἀνήμερα τοῦ Πάσχα τοῦ 1940 ἢ μετόβασίς μου στὸ χωριὸ Μελίκη, συνοδεύοντας τὸν μεγάλο Ἑλληνα διανοούμενο, ἐκλεκτὸ συγγραφέα, τὸν γνωστὸ καὶ ὡς Πρόεδρο Ψυχικῶν Ἐρευνῶν κ. Ἀγγελον Τανάγραν, ὁ ὁποῖος ἐντολοδόχος τῆς Ἑταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν ἐρχόνταν νὰ μελετήσῃ πλατεῖα, ἀπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, τὸ ἐπιστημονικὸ μέρος τοῦ «Πυροβάδισματος», γιατί στ' ἀλήθειαν δὲν εἶνε μικρὸ πρᾶγμα νὰ περπατᾷ κανένας ἀπάνω σὲ παρὰ ἀνθρακιά χωρὶς νὰ νὰ καίβῃ. Τὸ πρᾶγμα φέρνει αὐτὸ

τὴ μορφή τοῦ θαύματος, ἐνθυμίζοντάς μας ἀκόμα καὶ τοὺς «ἐπτα παῖδας ἐν καμίνῳ».

Κεῖ, στὸ χωριὸ Μελίκη, πληροφορηθῆκα πλατεῖα περὶ τὸ ἔθιμο καὶ με χαρὰ σήμερα φέρνω στὴ δημοσιότητα τίς ἐντυπώσεις μου ἀπ' τὴ διήγησή, πὼς γίνετε τὸ ἔθιμο, χωρὶς βέβαια νὰ ἔχω εὐτυχίσει ἐγὼ νὰ τὸ δῶ, ἀλλὰ ἀπὸ τηλεγράφημα καὶ περιγραφή τοῦ ἐκλεκτοῦ λογίου δημοσιογράφου κ. Γ. Ταχογιάννη καὶ ἀνακοινώσεις τοῦ Προέδρου τῶν Ψυχικῶν Ἐρευνῶν κ. Α. Τανάγρα, νὰ μάθω πὼς αὐτοὶ εὐτύχισαν νὰ τὸ δοῦν, τ' Ἀγίου Κωνσταντίνου στὴ Μαυρολεῦκη τῆς Δράμας, ἀπ' τοὺς Ἀναστενάρηδες—ἔτσι τοὺς λένε—τοῦ χωριοῦ Κωστή.

Ἐμένα, ἔτσι νὰ, μοῦ διηγήθηκε τὴν τελευταίη τῶν Ἀναστεναρίων, στὴ Μελίκη, ὁ Σ. Π. «Στὴν πατρίδα μας, στὸ Μπρόδιφο, τὸν Ἅγιο Παντελεήμονα, γυναῖκες καὶ ἄντρες, ἔχοντας εἰκόνες τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος καὶ τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου, ποῦ εἴχαμε τ' ἁγίασμα ἔξω τοῦ χωριοῦ μας σὲ περιορισμένο δάσος, τὸ πρῶτ' ἀφοῦ γινόταν ἡ λειτουργία καὶ ὁ ἁγιασμός, χάλαναν τὰ φράγματα τῆς περιοχῆς τοῦ δάσους καὶ ἀναφταν τρανὲς φωτιὲς καὶ ὕσπερα χορεύαν μέσα σ' αὐτές, μαζί με τίς εἰκόνες τῶν Ἀγίων, ὁ ἀρχιαναστενάρης καὶ ἡ ἀρχιαναστενάρησις.

Ἀπὸ χρόνια θυμοῦμαι τὸν πατέρα μου, συνέχισε, καὶ τὸν παπὸν μου, ὅτι τὸν Μάρτη ἢ τὸν Ἀπρίλη θὰ πέρναμε—ὁ πρόκριτος τοῦ χωριοῦ μαζί με τὴ Δοση—εἶνα βῶδι ἀρσενικὸ (μπίκα) καὶ θὰ τὸ ἀντιροῦσαι σιτὸν Ἅγιο Παντελεήμονα ἢ σιτὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο. Κεῖνο τὸ βῶδι ἐρχόνταν μοναχὸ τοῦ τὴν παραμονή, ξεχωρίζοντας ἀπ' τὰ ἄλλα

ΜΑΗΣ

Χαράζει ἡ αὐγή κι' δλόγυρα μὲ τ' οὐρανοῦ στεφάνι,
ποῦ τῶπλεξαν μὲ γιασεμιά, μὲ κρίνους καὶ μὲ *γιούλια
ὁ Αὐγερινὸς κ' ἡ Πούλια.

Στολίζει τις βουνοκορφές, ὅταν ὁ ἥλιος φτάνει
μὲς στοῦ Μαῖου τὸ ξύπνημα, π' ἀκούς κρυφα τ' ἀηδόνια
νὰ κελαηδοῦν στὰ κλώνια.

Μακρυὰ στοὺς κάμπους ποῦ γελοῦν κοπέλλες δῆς! γιορτάζουν,
παίζουν μὲσα στὰ λούλουδα, σὰ ζωντανὰ λουλούδια,
μὲ γέλια καὶ τραγούδια.

Χαρούμενες καὶ λυγαρές τὸ κάθε τι ἀγκαλιάζουν
καὶ τ' ἀπλεχτὰ τους τὰ μαλλιά, στολίζουν μὲ στεφάνια,
κι' εἶν' ὅλο περηφάνεια.

Μὲ τοῦ Μαῖου τὸν ἐρχομὸ μὲς στὶς αὐγές, στὰ δειλινὰ
ξυπνοῦνε θνεῖρα κρυφά, αἰσθήματα καὶ χάρες
κι' ἀρπάζει ὁ Ἔρωτας καρδιὰς, μάτια καὶ λάγνα χεῖλια
καὶ μὲ μπουκέτα λουλουδιῶν τὰ φέρνει ὅλ' ἀντάμα,
στὴν Ἀφροδίτῃ τάμα.

Κρ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

ΤΟ ΔΗΜΩΔΕΣ ΑΣΜΑ

Εἰς ὅλα τὰ Ἕθνη καὶ εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τὸ
δημῶδες ἄσμα ἀποτελεῖ, ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν, ἕ-
να σοβαρὸν ἠθοπλαστικὸν παράγοντα, ἡ ἐπιρροή καὶ
ἡ ἐπίδρασις τοῦ ὁποῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητος ἐπὶ τῆς
λαϊκῆς ψυχῆς. Αἱ πεποιθήσεις καὶ αἱ δοξασταί ἐνὸς
λαοῦ, εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἰδιαι-
τάτα δὲ εἰς τὴν ἐθνικὴν του ζωὴν, ἐκδηλοῦνται συ-
νηθέστατα διὰ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων, τὰ ὁποῖα
δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰ μὴ ἡ καθαρωτάτη καὶ γνησιωτά-
τη ἐκφρασις τῶν κοινῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων αὐ-
τοῦ. Ἐχουσι πολλάκις ταῦτα ἄγνωστον τὸν ποιητὴν,
καθὼς καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐγεννήθησαν. Ἐν
τοιαῖς ἐκπορευόμενα ἐξ αὐθομήτου λειτουργείας
τῆς λαϊκῆς ψυχῆς αὐτῆς ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πη-

γὴν ὅλων τῶν ἐκδηλώσεων καὶ συναισθημάτων, καὶ
ψαλλόμενα ὑπὸ τοῦ λαοῦ παραδίδονται ἀπὸ στόμα-
τος εἰς στόμα καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ὥς οἱ ἀ-
σφαλέστεροι φύλακες καὶ φορεῖς, διὰ μέσου τῶν αἰ-
ώνων, τῶν διαφορῶν καὶ ποικίλων λαϊκῶν αἰσθη-
μάτων, πεποιθήσεων καὶ ἰδεῶν.

Ὅχι σπανίως ἀποτελοῦσι ταῦτα τὴν ἱστορικὴν
μνείαν ἐθνικῶν γεγονότων καὶ ἀσυνλήπτων ἐθνι-
κῶν μεγαλογορημάτων καὶ ἡρωισμῶν μῆτε φυλῆς,
ἰδιαιτάτα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς, ἥτις ἔζησε χρόνος
τροβεράς δουλείας, διὰ τῶν ὁποίων συγκατεῖται ἡ
λαϊκὴ ψυχὴ καὶ διὰ τοῦ εἰκονιζομένου παραδειγμα-
τος γαλουχοῦνται καὶ ἐμπνέονται αἱ ἐπερχόμενα γε-
νεαί. Ποία Ἑλληνικὴ ψυχὴ δὲν ἐδονήθη εἰς τὰ μύ-

τοῦ χωργίου, σὴν ἐκκλησίᾳ καὶ τότε θὰ τὸ-
περνε ὁ ἀρχιαναστενάρχης καὶ ὁ προύχοντας
καὶ με βιολιά, νταούλια καὶ τραγούδια θὰ τὸ-
σφαζαν. ἐνθ' ὅλο τὸ χωριὸ θὰ χόρευε τρι-
γύρω ἀπ' τὸ σφάξιμο. Ὅλοι ἦταν στὸ χωρ-
γιὸ στολισμένοι με λουλούδια καὶ με τὰ κα-
λά τους φορέματα καὶ με τὰ στολίδια, ἄντρες
καὶ γυναῖκες. Κεῖ μαζεμένοι ὅλοι στ' ἁγίασμα
θὰ περνοῦσαμε τὴ μέρα, μὰς τρώγοντας ὅλοι
μαζὺ πέφτοντας σὰ μὲς ἀπ' τὸ σφαχτὸ τὸ
τιμημένο, ἐνθ' ὅλο τὸ πανηγύρι θ' ἀρχίζε, ὁ λυλη-
ράρης θ' ἀρχίζε νὰ πῶν τὴ λύρα του, ἐνθ' ὅ-
λοι θὰ τραγουδοῦσαν.

Τὸ πανηγύρι εἶνε πολὺ κι' ὁ κόσμος εἶν' ὀλίγος
δέκα διπλοὺς ὁ χορὸς, δεκαχτὼ παλαίστρες.

Στὸ ἀναμεταξύ αὐτὸ ἄλλοι βάζαν στο σημά-
δι, ἄλλοι πάλαζαν, ἄλλοι χόρευαν. Κι' ὁ χο-
ρος τραγουδοῦσε:

Τὸ πανηγύρι εἶνε πολὺ κι' ὁ κόσμος εἶν' ὀλίγος
δώδεκα διπλοὺς ὁ χορὸς, δεκαχτὼ παλαίστρες,
ὁ λόχος ἀρχαῖς πλεπιδε
ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὴν παλαίστρα.

Ἡ διασκεδάσι ἀρχίσε νὰ χορευοῦνται καὶ ὁ
λυληράρης ὁ σεβνιῶλης ἐπαίξε με τὴ λύρα
τοῦ:

Τ' Ἀρμέν' ὁ γυιὸς καυχῆθηκε
μῦρδσε στὸν ἀφέντη

— Ἀφέντη μ' γὼ τὴ θάλασσα πλεχτὴ θὰ
τὴν περασῶ

— Ἄν τὴν περάσης Κωνσταντὴ γαμπρόνε
[θα σε καλῶ]

Θέλεις τὴν πρώτη ἀδερφή
Θέλεις τὴν ὑστερίνα

Θέλεις τὴ ξαδέρφη μου τὴ νυχτογεννη-
[μένη]

Ὅπου γεννήθη στὰ σκοτεινὰ καὶ φέγ-
[γαν τὰ κανδύλια]

Φέγγαν λαμπάδες δώδεκα καντύλια δε-
[καπέντε]

κι' ἀφεξαν τὸ στήθος της κι' ἐφάν' ἡ πόλη.

Ἦ ἄλλο:

Μάννα μου ποῦ με γέννησες καὶ τώρα
[δὲν με κέρδισες]

Σὰν μέδωσες τὴ μαχαίριά δῶς' μου καὶ
[τὸ φαρμάκι]

Δῶς' μου τὸ μαγουλάκι σου νὰ τὸ φιλῶ
[νὰ γιάνη]

Μαῦρα μάτια μαργελαιμένα
Πῶς κοιμάστε δίχως ἐμένα

Μὰ γὼ κοιμάμαι καὶ σὺ νυστάζεις
Ἐμένα θυμάσαι κι' ἀναστενάζεις.

Ἦ:

Ἀνάμεσα στὸ Μπέογλου

ἀνάμεσα σὴν Πόλη

Κυρὰ Βδοκιά

πῶλεϊ κρασί

πῶλεϊ κρασί μοςχάτο

πῶλεϊ κρασί Μονεμβασιάς

ποὺ πίνουν οἱ ἀντρειωμένοι

Κι' ὅσοι ἀντρειωμένοι τόπιανε

Κανείς πίσω δὲν πῆγε.

Τὸμαθε κι' ὁ Κωστής

Πῆρε καὶ ἤπῃγε κι' ἐκεῖνος

Κυρὰ Βδοκιά βαλὲ κρασί

Μέσ' στὸ γυαλί κρασί μέσ' στὸ ποτήρι

Βαλὲ κρασί Μονεμβασιάς

ποὺ πίν' οἱ ἀντρειωμένοι

Βανεῖ κρασί μέσ' στὸ γυαλί βανεῖ κρασί

[μέσ' στὸ ποτήρι]

Ὁρίστε Κωνσταντὴ

Καὶ λάβε τὸ ποτήρι

Πρῶτα πίν' ὁ κερασθῆς κ' ὕστερα ὁ μου-

[σαφίρης]

Στὰ χεῖλη της τὸ ἔβανε στὰ στήθη της

[τὸ χεῖνει.]

Καὶ με τὸ χορὸ καὶ τὴ διασκεδάσι ἀρχί-
ζουν οἱ Ἀναστενάρχες νὰ χορευοῦν σὲ μιὰ
κατάστασι ἐκστάσεως καὶ γυμνόποδες νὰ
παίρνουν στὴ φωτιά χωρὶς νὰ πάθουν τίποτε.
Σὰν τοὺς ρωτήσεις, γιατί δὲν καίονται, σοὺ
ἀπαντοῦν: «Ἡ Ἁγία Ἑλένη στέκει ἀμπρο-
στά μας καὶ με τὸ σταμνὶ ρίχνει νερὸ στὰ
κάρβουνα καὶ σβύνουν κι' ἔτσι δὲν καίει τὰ
πόδια μας». Ἡ ἱκονά τὴν ὁποῖαν κρατᾷ στὰ
στήθη τους σφικτά, παρουσιάζει τὴν Ἁγία
Ἑλένη σὲ ἔκφρασι χορευοῦσα, εἶνε δὲ γεμά-
τη στολίδια χρυσὰ καὶ ἀφιερώματα. Ὑπάρ-
χουν πολλοὶ Ἅγιοι Κωνσταντίνηδες. Ὁ Ἅ-
γιος Κωντίνος ὁ 1ος, ὁ Καστανιώτης ὁ Πα-
λαιχωριῆς. Κυριώτερος καὶ σπουδαῖος εἶνε
ὁ πρῶτος.

Ἔτσι γίνεται ὁ χορὸς, ὁ δὲ χορὸς στὸ
τέλος τῆς διασκεδάσεως τραγουδᾷ γιὰ τὸν λυ-
ληράρη, σὰν φινάλε τῆς γιορτῆς:

Ἡ λύρα σου νὰ τσακιστῇ

Κ' οἱ κόρδες νὰ κοποῦνε

Τὰ χέρια ποὺ τὴν παίζουνε

Κορφοὺ νὰ κρυβθοῦνε.

Ἔτσι τελειώνει ἡ δημοφῆ γιορτὴ τῶν ἀ-
ναστενάρχων ποὺ συνέχεια γι' αὐτὰ θὰ μι-
λήσωμε στὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου σχετικὰ με
τὴν προέλευσιν τῶν ἀπ' τὰ ἀρχαῖα Ἑλεσίνια
ἢ κατὰ τὸν Ἀγγελὸ πάντα, Τανάγρα, ἀπ'
τὰ Διονυσιακὰ Βακχικὰ Μυστήρια.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΔΗΛ

ΜΑΗΣ

Τώρα Μάγια, τώρα δρουσιά
τώρα το καλοκαίρι
τώρα κι' ο ξένους βούληται
νά πάη στη ξενιτειά

νύχ(α) σελών(ει) τούν μαύρου τ'
νύχ(α) καλιβών (ει)
Βάζει τὰ πέταλα χρυσά
κι' τ' καρδιά σιμένα
κι' τὰ καλιβουσημένα τ'
είν όλα μαργαριταρένια.

Τρεις Φραγκοπουλές τούν κηρνεύ
κι' τρεις τούν παραστέκουν
ή μιὰ κηρνεύ με τοῦ γυαλι
κ' ή άλλ' μη τοῦ μπουκάλι
κι' ή τρίτη ή μικρότηρη
κηρνεύ μη τοῦ πουτήρι.

— Κεϊ, πού πᾶς ἀφέντημ'
κι' μένα νά με πάρης
— Κεϊ πού πᾶω κόρη μ'
έσένα δὲν σὲ πέρνω
έκείνε Τούρκοι με σπαθιά
Φράγκοι με κοιτιάγω.

— Πᾶρε μ' ἀφέντημ' πᾶρε με
νά σιρώνω νά κοιμάσαι
νά πλένω τὰ ποδάργια σου
σὲ ἀσημένιο λαίμι.

Μάι· Μάι· χρουσευμάι·
τί μας ἀργησες κι' δὲν μας φάνκες
νά μας φέρεις τὰ λουλούδια
κ' τὴν ἀνοιξη.

Λούσου κι' ἄλλαξε...

ΕΧΩ ΑΝΤΡΑ ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΟ

Πανάθεμα πού ζήλευεν ἀμπέλια κι' χουράφια
πὶς ζήλευε μιὰ κήρη εὐμορφῆ ξανθὴ γαλανομάτα
πού θέριζεν ξυπόλυτη κι' ἀπὸ νερὸ σκαομένη
Πραγματευτάδες διάβαιναν

Πραγματευτὴς ἐδιάβαινε καὶ τὴν καλημεράει

— Καλή σου μέρα κόρη μου

— Καλὸς εὖν νεῖδ ἀποδρθεῖν

— Κόρη μου δὲν παντρεύεται κι' ἄλλον ἄντρα νά

κέλια νά σκάσει τ' ἄλλογο σ' παρὰ τοῦ λόγου ποίησε

Τὸ σημερινὸ τεῦχος τὸ ἀφιερώνει
σύνταξις τῆς μηνιαίας αὐτῆς φιλολογι
κῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως στὸ
Μακεδονικὸ Δημοτικὸ Τραγεῦδι πού εἶ
νε τόσο πλούσιο καὶ ὁμορφο, ὅπως ὅλα
τὰ Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγεῦδια, γιο
μάτα ὁρσιὰ, ὁμορφιά καὶ χάρι.
Ποιὸν δὲν συνεκίνησεν τὸ δημικὸ
τραγεῦδι; Ποιὸν καὶ τί δὲν τραγιῶ
ὁ ἀγνωστὸς τραγουδιστῆς; Μὴν τάχα τὸν
πόνος; τὴ χαρά; τὴ θλίψι; τὴ ξενιτειά;
τὸν ἔρωτα; τὴν ἀγάπη; τ' ἀνθρώπινα πά
θη; Ἡ μήπως δὲν ὕμνησε τὴν ἀνδριωσύ
νη καὶ τὴν λεβεντιά τῶν παλληκαριῶν
Ἡ μήπως δὲν μοιρολόγησε τοὺς ἀδίκους
χαμοὺς ἀπὸ βόλια ἢ μαῦρον θανατάν.
Μήπως στὶς ράχες, στὰ βουνά, στὶς ρεμα
τιές, παντοῦ στὰ κρύα τὰ γάργαρα νερά,
ὁ ἀγνωστὸς ποιητῆς δὲν στάθηκε ξαπο
στάζοντας καὶ δὲν τραγεῦδῃσε τοὺς καὶ
μοὺς τῆς μαύρης καὶ ἀχαρῆς ζωῆς τοῦ ἡ
τοῦ μεγάλου τοῦ σεβδά; Τὸ δημοτικὸ

ΕΝΑ ΠΟΥΛΙ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ

Ἐνα πουλί θαλασσινὸ
καὶ ἓνα πουλί βουνίσιο
τὰ δυὸ πουλιὰ μαλώνανε
τὰ δυὸ πουλιὰ μαλώνουν
Γυρῶζει τὸ θαλασσινὸ
καὶ λέει τοῦ βουνίσσιου
μὴ με μαλώνης μωρὲ πουλί
καὶ μὴ με κακοπέρνεις
κι' γὼ πουλί δὲν κάθομε
στὸν τόπο σου νά ζήσω
τὸν Μάη καὶ τὸν Θεριστὴν
κι' ὅλον τὸν Ἀλωνάρι
ὅπου νά βγάλω τὰ πουλιάμ
κι' ὅπου νά τὰ πετόξω
κι' ἀφίνω γειὰ στὸν τόπον σας
καὶ γειὰ στήν γειτονιά σας
πάγω καὶ γὼ στὸν τόπο μου
στὸν τόπο μου νά ζήσω.

H

Μιὰ βροχὸς
μιὰ ζηλιμέ
μὰ τὴν ἀγο
ὅταν ἤμουν
Μιὰ μέρα
στὰ χόρτα
μωρὲ τῆς λ
τοῦ λαίνομα
εἶμαι μ
ἀν

ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

Λαογραφικό σχεδιάσμα μελέτης κ. ΛΩΛΗ ΣΜΥΡΛΗ

Μαυρολιώτης
Βόρρονα 1940
Ιούλιος

Ἐκ τῶν μελετῶν καὶ ἐρευνῶν αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγ. Τανάγρα καὶ διαπιστοθέντος ἀκόμη τοῦ ἐθίμου κατὰ τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Μάϊον (ἐορτὴν τοῦ Ἀγ. Κων)τίνου) διὰ τῆς ἐπιτοπίου μεταβάσεως εἰς Μαυρολεύκην τῆς Δράμας ἐορτὴν τῶν ἀναστεναρίων γενομένην ἐνώπιον πολλοῦ κόσμου, μᾶς μαρτυρεῖ ὡς καὶ ἡ ἐπίσημος ἀνακοίνωσις τῆς Ἑταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν, ἥτις ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὴν ἡμερησίαν «Μακεδονία» καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν «Μακεδον. Ἠχώ», ἀρ. φύλ. 200, ἀναδημοσιευθεῖσαν, βεβαιοῦται ἡ ὁμοιογένεια τοῦ ἐθίμου τουτοῦ ἐλληνικοῦ καθαρῶς ἔλκοντος τὴν καταγωγὴν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ὡς τὸ περιγράφει καὶ ὁ καθηγητὴς Χουρμουζιάδης κατὰ γενομένην διάλεξιν τοῦ τοῦ 1872 εἰς τὴν Μεγάλην σχολὴν τοῦ γένους, ἥτις καὶ ἀναδημοσιεύθη εἰς τὰ τεύχη 1—5 τοῦ 16ου τόμου τῶν Ψυχικῶν Ἐρευνῶν. Στὸ πολῦτιμον καὶ μοναδικὸν τοῦτο περιοδικὸν σύγγραμμά ποῦ περιποιεῖ μεγίστην τιμὴν διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ μεγάλως συμβάλλει εἰς τὴν ἐρευναν καὶ μελέτην τῶν ψυχικῶν ἐρευνῶν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ὁποῖον διευθύνει τὸσον ἐπαξίως ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν, ἐξαιρετικὸς ἐπιστήμων, ὑπέρροχος καὶ λαμπρὸς λογοτέχνης καὶ ἀκούραστος ἐξερευνητὴς καὶ ἐρευνητὴς τῶν ψυχικῶν ἐρευνῶν κ. Ἀγγ. Τανάγρας.

Εἰς τὰ τεύχη αὐτὰ καὶ κυρίως εἰς τὸ τοῦ Μαΐου 1940. τεύχος 5 τοῦ 16ου τόμου, ἐκ τῶν περικοπῶν τῆς διαλέξεως τοῦ καθηγητοῦ τῆς μεγάλης σχολῆς τοῦ Γένους Χουρμουζιάδης, καταφαίνεται πλήρως ὅτι τὸ ἔθιμον ὄχι μόνον ἐλληνικὸν εἶνε, ἀλλὰ καὶ συνέχεια εἶνε τῶν ἀρχαίων Διονυσιακῶν μυστηρίων ἢ ὀργίων. «... διότι πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ ὄργια τῶν Βάκχων καὶ τῶν Μαινάδων ἔχουσιν· διότι ἑξάλλοι καὶ γυμνόποδες καὶ λελυμένη τῇ κόμῃ χορεύ-

ουσι ἐπὶ τῇ ἀιθρακίᾳ...» Ἐπιφωνοῦσαι εὐοῖσαβοὶ μὲ στεναγμοὺς χ! ἴχ! οὐχ! οὐχ! ἔχ! ἔχ! κρατοῦσαι (αἱ Μαινάδες) θύρσον ἐν τῇ δεξιά ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ ἀγαλμάτιον τοῦ Διονύσου, ὀργιάζον ἢ ἐν ταῖς ἱεραῖς πομπαῖς τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν ἐπ' ὤμων οἱ ἱερεῖς φέρνοντες ἐπεφώνουν». Οὕτω καὶ οἱ ἀναστεναρῆδες φέρουν τὰ εἰκόνες τοῦ Ἀγίου Κων)τίνου καὶ τῆς Ἀγίας Ἐλένης καὶ ἀναφωνοῦν ἀναστενάζοντες.

Μετὰ τὴν τόσον δημοσίως ἐρευναν τοῦ ζητήματος καὶ τὴν πανηγυρικὴν διαπίστωσιν, ἀπεδείχθη ἀπόλυτα δίκαιος ὁ ἰσχυρισμὸς μᾶς ὅτι τὸ ἔθιμον εἶνε ἐλληνικώτατο, ὁ δὲ Ἀντρέ Ζιράρ ἐὰν εἶχε ὑπ' ὄψιν τὴν πλουσίαν βιβλιογραφίαν ἐπὶ τοῦ ἐθίμου τουτοῦ, ὡς εὐρίσκονται εἰς τὰ Θρακικὰ ἀρχεῖα, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐξηπατάτο νὰ πιστεύῃ ὅτι δὲν εἶνε ἐλληνικὸν τὸ ἔθιμον τουτοῦ, ἀνδρὲν εἶχε ὑπ' ὄψιν τοῦ καὶ τὸ σχετικὸν ἀρχαῖον δράμα περὶ τῶν Βακχικῶν Μυστηρίων καὶ Μαινάδων, ποῦ τόσο παραστατικὰ περιγράφει ἡ πέννα τοῦ λαμπροῦ τῆς ἀρχαιότητος ποιητοῦ καὶ διηγηματογράφου, διασώσαντος τὰ ὄργια τῶν Διονυσιακῶν Μυστηρίων τόσον πιστῶς.

Ἐδῶ σταματοῦμεν τὴν μελέτην μας κατὸ πιν τῆς τόσον πανηγυρικῆς διαπιστώσεως ὡς ἐλληνικοῦ ἐθιμοῦ τοῦ πυροβαδίσματος, χοροῦ τῆς φωτιάς, θαύματος τῆς ἀκαΐας, δεδομένου ὅτι τὸ θέμα πλέον τουτοῦ ἐπολιτογραφήθη κακῶς ὡς ἀπεδείχθη, ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ του καθαρῶς μελέτη ἀνετέθη ἡδὴ εἰς τὴν εἰδικὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν, ἥτις λόγῳ εἰς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν εὐρίσκει ὁ ἀναστεναρῆς ἢ ὁ ἀναστεναρίσσης, εἶνε ψυχικὴ κατάστασις (Διονυσιακὴ μανία) καὶ ἡ ἐρευνα ἐντελῶς ἐπιστημονικὴ, ὅπου τὸν λόγον ἔχει ἡ ξηρὰ ἐπιστήμη (Ψυχικαὶ Ἐρευναι).

Λώλης Σμυρλῆς